

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1943 kl. 3 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående auktorisation av bilskolorna m. m.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 89, har herr Nilsson i Göteborg m. fl. hemställt, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning av frågan om auktorisation av bilskolorna och kompetensvillkor för deras lärarkår.

Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till den inom första kammaren väckta, med här ifrågavarande motion likalydande motionen I: 71.

Enligt 18 § 1 mom. fjärde stycket motorfordonsförordningen skall den, som i avsikt att förvärva färdighet i körning av motorfordon företager övningskörning, åtföljas av person, som innehar gällande körkort för förande av det slag av fordon övningskörningen avser och som besitter längre tids vana och skicklighet i fråga om körning med sådant fordon.

Gällande bestämmelser.

Den, som vill mot ersättning i körskola eller annorledes bedriva utbildning av automobil- eller motorcykelförare (*yrkesmässig utbildning*), har enligt 18 § 2 mom. motorfordonsförordningen att därvid söka tillstånd hos länsstyrelsen i det län, där verksamheten skall bedrivas. Körskola — varmed enligt rådande praxis avses yrkesmässig utbildning, som helt eller delvis sker med anställd personal — skall stå under ledning av sakkunnig lärare, som är ansvarig för undervisningen. Sådan lärare skall godkännas av länsstyrelsen. — Över ansökan om tillstånd att bedriva yrkesmässig utbildning eller om godkännande av lärare skall länsstyrelsen infordra yttrande av besiktningsman; och skall denne genom särskilt prov undersöka kompetensen och lämpligheten hos den, som avses att handhava undervisningen. — Den, som bedriver yrkesmässig utbildning, är skyldig underkasta sig den tillsyn å verksamheten, varom länsstyrelsen förordnar. — Befinnes den, som erhållit tillstånd att bedriva yrkesmässig utbildning, eller den, som blivit godkänd såsom lärare i körskola, olämplig härtill eller bedrives sådan utbildning i strid mot gällande bestämmelser eller eljest på otillfredsställande sätt, äger länsstyrelsen, allt efter omständigheterna, återkalla tillståndet eller godkännandet. När godkännande återkallas, må körskolas innehavare föreläggas att inom viss tid anställa lärare, som blivit av länsstyrelsen godkänd. Efterkommes ej föreläggandet, må tillståndet för skolan återkallas. Återkallelse kan ock ske, därest undervisning vid skolan ej bedrivits under senaste tolv månader.

Jämlikt bestämmelse i 15 § instruktionen för besiktningsmän för motorfordon har besiktningsman, om i samband med körkortsprövning av någon, som erhållit utbildning i körskola, eller eljest framgår, att yrkesmässig förarutbildning bedrives i strid med gällande föreskrifter eller eljest på

ett otillfredsställande sätt, att härom hos vederbörande länsstyrelse göra anmälan. Besiktningsman är dessutom skyldig att, efter därom av länsstyrelsen meddelat förordnande, inspektera körskola och till länsstyrelsen inkomma med redogörelse rörande vad som vid inspektionen iakttagits.

Utredning. Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt överståthållarämbetet och länsstyrelserna i Östergötlands och Västerbottens län, varjämte utskottet berett Sveriges bilskolors riksförbund, Landsorganisationen i Sverige, Kungl. automobilklubben, Motormännens riksförbund, Sveriges trafikbilägares riksförbund och Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (N. T. F.) tillfälle att yttra sig. Slutligen har utskottet haft tillgång till uttalanden i ämnet till första kammarens vederbörande utskott från länsstyrelserna i Södermanlands, Gotlands och Kristianstads län.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anför i huvudsak följande:

Av statistiska uppgifter för åren 1938—1941 framginge, att de körkortselever, vilka erhållit yrkesmässig utbildning, som regel varit bättre förberedda vid provet inför besiktningsmannen än de privat utbildade eleverna.

Av de personer, som undergått körkortspröv under åren 1938—1941, hade 67 % erhållit utbildning i körskola eller annan yrkesmässig utbildning samt 33 % privat utbildning. Utbildning i körskola hade förekommit mest i tätt befolkade distrikt, under det att i gleset befolkade bygder större delen av eleverna erhållit privat utbildning. Sålunda hade under nyssnämnda tidsperiod endast 18 % av de körkortssökande i Stockholms besiktningsmannadistrikt erhållit privat utbildning under det att motsvarande värde beträffande Västerbottens län vore 63 %.

Redan den nuvarande ordningen innebure en auktorisering av körskolorna, och kompetensvillkoren för deras lärarkår skulle enligt gällande bestämmelser kunna hållas mycket höga. I praktiken komme emellertid upprätthållandet av allt för höga krav på den yrkesmässiga utbildningens utövare att medföra, dels att yrkesmässig utbildning skulle omöjliggöras annat än på större orter, dels ock att även där de privatutbildade eleverna skulle öka i antal. En mera avsevärd ökning av de fordringar, som nu uppställdes, skulle därför icke medföra några fördelar, såvida icke genomgång av körskola gjordes obligatorisk. Detta kunde dock rimligen icke genomföras annat än för elever från de större orterna och deras närmaste omgivning.

Utredning i detta hänseende samt av den i yttrandet från automobilbesiktningsmännens förening berörda frågan om godkännande även av körskolornas instruktörer syntes böra verkställas i samband med en omarbeting av motorfordonsförordningen.

I detta sammanhang ville väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fästa uppmärksamheten på de frivilliga kurser för bilskolemän, som nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande i samarbete med Sveriges bilskolors riksförbund under de senaste åren anordnat i olika delar av landet. Härvid hade meddelats undervisning bland annat i trafiklagstiftning, trafikteknik m. m. och hade dessa kurser enligt styrelsens mening bidragit till att höja de deltagande bilskolelärarnas kompetens och lämplighet. Ett stödande av föreningens verksamhet i detta avseende borde enligt styrel-

sens mening verka i det trafiksäkerhetsfrämjande syfte, som varit grundtanken i den förevarande motionen.

Vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens utlåtande finns fogat ett yttrande av *automobilbesiktningsmännens förening*, som anför bland annat följande:

Att den yrkesmässiga utbildningen ej alltid håller måttet, vore riktigt. Detta torde bero på två orsaker, nämligen dels det forcerade tempo, i vilket utbildningen sker, och dels bristande pedagogisk förmåga hos utbildaren. — För närvarande behövde endast läraren vid körskola vara godkänd. I körskolor anställdes dock ofta instruktörer, vilka i stor utsträckning handhade utbildningen. Visserligen återföller en dålig instruktörs misslyckade utbildningsarbete på vederbörande körskola, men det kunde dock ifrågasättas, huruvida icke dylik instruktör likaväl som läraren borde vara godkänd av länsstyrelse. — Givetvis skulle kunna tänkas, att särskild skola upprättades för yrkesmässiga lärare. För att ej kostnaderna skulle bli för stora för eleverna måste dock en sådan antingen förefinnas på ett flertal orter eller också göras ambulerande. — Automobilbesiktningsmännens förening tillstyrkte, att frågan angående erforderlig kompetens för sakkunnig lärare ävensom för vid körskola anställda instruktörer utreddes och möjligheterna för åstadkommande av härför erforderlig utbildning undersöktes. Härjämte torde böra tagas under övervägande, om icke viss tidsbegränsning beträffande giltigheten av meddelade tillstånd borde införas. — Som auktorisering av yrkesmässig utbildning av bil- och motorcykelförare liksom tillsynen över dylik verksamhet redan vore föreskriven i gällande motorfordonsförordning, syntes utredning härom icke erforderlig. — Föreningen ville slutligen framhålla, att enligt dess mening privat utbildning knappast kunde borttagas med hänsyn till den glesa befolkningen och de stora avstånden inom stora delar av landet. En förbättring av den privata utbildningen, särskilt beträffande den teoretiska delen, vore dock önskvärd, varför utredning härom borde verkställas.

Överståthållarämbetet, som inhämtat yttranden från trafikpolisintendenten och vederbörande besiktningsman, anför bland annat:

Överståthållarämbetet instämde med motionärerna beträffande betydelsen av en på bästa sätt ordnad trafikundervisning för dem, som avse att ansöka om erhållande av körkort för motorfordon. — De i motionen uttalade önskemålen om auktorisation av bilskolorna och kompetensvillkoren för deras lärarkår hade emellertid huvudsakligen tillgodosetts redan genom gällande lagstiftning. — De gällande bestämmelserna innebure emellertid en svaghet så till vida, att desamma icke medgävo kontinuerlig kontroll från den tillståndsbeviljande myndighetens sida. Visserligen förefunnes möjlighet att återkalla meddelat tillstånd eller godkännande om skäl därtill skulle föreligga, men det vore uppenbart, att för ett återkallande tämligen kvalificerade skäl borde föreligga. — Ämbetet hade jämväl på en annan väg än återkallande av tillstånd sökt komma tillrätta med problemet att skapa garantier för att inom huvudstaden verksamma körskolor fortsättningsvis uppfyllde de krav, som på dem måste ställas. Sedan sistförliden höst begränsades sålunda i Stockholm nya tillstånd till bedrivande av yrkesmässig utbildning regelmässigt till tre år. Genom en dylik anordning vunnos, att frågan om berörda körskolors lämplighet med jämna tidsmellrum kunde bli föremål för en saklig omprövning.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför bland annat:

Därest fråga uppkomme om beviljande av nya tillstånd till yrkesmässig utbildning av motorförare, hade länsstyrelsen för avsikt att begränsa tillståndets giltighet till högst 5 år. Härigenom torde vinnas bättre kontroll över yrkeslärares verksamhet. Förnyelse av meddelat tillstånd torde länsstyrelsen komma att låta bli beroende av det sätt, på vilket utbildningen enligt vederbörande besiktningsmans yttrande bedrivits. Vetskapen om att utbildningens resultat måste bli avgörande för fortsatt verksamhet, torde otvivelaktigt medverka till en förbättrad standard på utbildningen.

Motionärerna syntes i sin framställning åsyfta, att utbildning av motorförare endast skulle få utövas i auktoriserade körskolor och av sådana personer, som av vederbörliga myndigheter blivit prövade och godkända såsom lärare. Av skäl, som anförts av 1919 års vägtrafiksakkunniga, och vartill även 1927 års motorfordonssakkunniga och 1934 års vägtrafiksakkunniga anslutit sig, ansågo sig länsstyrelsen för sin del icke kunna förorda genomförande av bestämmelser av så restriktiv beskaffenhet, som i motionen torde avses. Med tanke särskilt på lantbefolkningen syntes möjlighet allttjämt böra finnas för körkortsaspiranter att erhålla lättåtkomlig och billig utbildning utan anlitande av yrkeslärare. Genom besiktningsmännens skärpta krav på körkortsaspiranternas kompetens torde emellertid den privata utbildningen, som redan nu förekommer i relativt liten omfattning, ytterligare minska. Vid av besiktningsmannen i Nyköping åren 1941 och 1942 verkställda prov för erhållande av körkort hade underkänts 11,6 % resp. 14,1 % av elever, utbildade av yrkeslärare, och 56 % resp. 26,8 % av privat utbildade elever. I Eskilstuna hade besiktningsmannatjänsten under åren 1941 och 1942 uppehållits av tre olika personer. Statistiken över de under sagda år inför besiktningsmannen i sistnämnda stad avlagda körkortsproven utvisade en mycket varierande kuggningsprocent under de olika perioderna för elever, utbildade i körskola, vilket givetvis icke kunde förklaras bero på ojämn utbildningskvalitet utan på besiktningsmännens olika fordringar på körkortsaspiranternas kompetens.

I det syfte, vari motionen tillkommit, syntes det länsstyrelsen synnerligen angeläget att söka åstadkomma största möjliga likformighet hos besiktningsmännen i fråga om tillämpningen av de bestämmelser och anvisningar, som gällde för provning av föräres kompetens för erhållande av körkort. Då ovan antydda förhållanden inom länet gäve vid handen, att de bestämmelser, som i sådant hänseende för närvarande gällde, icke vore fullt effektiva, syntes kompletterande anvisning och direktiv i ämnet böra övervägas. Med en noggrann och i möjligaste mån likformig provning av körkortsaspiranterna torde kvaliteten på den yrkesmässiga utbildningen successivt förbättras. Utöver den kontroll, som besiktningsmännen indirekt genom körkortsaspirantproven utövade över de yrkesmässiga lärarna, syntes kunna övervägas införande av periodisk inspektion från besiktningsmännens sida av jämväl den undervisning, som bedreves yrkesmässigt anordnades än i körskola. Såvitt länsstyrelsen kunde bedöma, syntes sådana åtgärder, som ovan ifrågasatts, vara mera ägnade att befordra det syfte, som i motionen avsåges, än auktorisation av körskolor och yrkeslärare.

Länsstyrelsen i Östergötlands län framhåller bland annat:

I den mån större krav ställdes på körskolornas utrustning i fråga om såväl materiel som lärare trädde körskolans ekonomiska förutsättningar i förgrunden; och torde böra anförtros den koncessionsgivande myndigheten att tillse att icke flera skolor inrättades, än att dessa bleve ekonomiskt

bärkraftiga utan att dock avgifterna för utbildningen pressades oskäligt i höjden. En nödvändig förutsättning härför vore att behovsprövning infördes. De nu gällande körskoletillstånden vore gällande tills vidare och torde icke kunna återkallas i andra fall, än där undervisning vid skolan ej bedrivits under senaste tolv månader. En sanering av körskoleväsendet skulle därför till synes taga avsevärd tid i anspråk. Vid en undersökning, som länsstyrelsen låtit verkställa, hade det emellertid visat sig, att det övervägande flertalet tillstånd inom länet för närvarande skulle kunna återkallas av nyss angivna skäl och kvar stode endast ett fåtal skolor av jämförelsevis hög standard. Tidpunkten för genomförande av en reform i den av motionärerna avsedda riktningen syntes därför länsstyrelsen nu vara lämplig.

Av ännu större betydelse än ett ändamålsenligt anordnande av körskolorna vore utan tvivel frågan om den därstädes meddelade undervisningens kvalitet. I detta hänseende torde det för närvarande brista betänkligt på många håll. Den yttersta anledningen härtill torde vara att söka i den fullständiga avsaknaden av kompetensfordringar för körskolornas lärare. Vid sin prövning av vederbörandes lämplighet hade länsstyrelsen för närvarande icke annat att hålla sig till än besiktningsmannens i ärendet inhämtade yttrande. Besiktningsmannens prövning torde av många skäl — icke minst den obetydliga ersättningen av 10 kronor — icke vara av den grundlighet, som vore önskvärd. Det syntes därför länsstyrelsen vara ett önskemål att för utbildning av lärare anordnades kurser eller skolor, och att godkänt avgångsbetyg därifrån skulle berättiga till anställning såsom lärare vid auktoriserad bilskola — möjligen efter prövning inför besiktningsman i fråga om den praktiska körkunnigheten. Därest sådan central utbildning icke ansåges böra ifrågakomma, skulle möjligen en examensmyndighet i någon form kunna inrättas för varje län, förslagsvis bestående av länsbesiktningsmannen, en polischef samt ett ombud för bilskoleföreningen.

Under återopande av det ovan anförda ville länsstyrelsen understryka behovet av den i motionen föreslagna utredningen.

Länsstyrelsen i Gotlands län uttalar, att det såsom förutsättning för erhållande av tillstånd till drivande av körskola torde böra uppställas skärpta fordringar i fråga om kompetens och lämplighet, därvid särskilt syntes böra krävas en tillfredsställande utbildning i pedagogiskt och metodiskt hänseende samt personlig lämplighet. Samma fordringar syntes böra uppställas även för körskoleinstruktörernas del. I samband med höjandet av körskolornas nivå torde böra tagas under övervägande införandet av fortlöpande inspektion av den yrkesmässiga förarutbildningen.

Länsstyrelsen i Kristianstads län anför i huvudsak följande:

På grund av gällande föreskrifter kunde det synas som om erforderliga garantier funnes för en tillfredsställande förarutbildning. Erfarenheten hade emellertid givit vid handen att så ingalunda vore förhållandet. Besiktningsmännens tjänstgöringsdistrikt vore så stora och deras arbete med besiktningar och kompetensprov o. d. ofta av så stor omfattning, att erforderlig och önskvärd tillsyn över utbildningen icke erhöles. Den kanske största svårigheten hade legat däri, att besiktningsmannen icke alltid rätt kunnat bedöma vederbörande körskoleinnehavares eller lärares lämplighet och kvalifikationer för uppgiften, varigenom säkerligen i stor utsträckning

många lärare godkänts, som med hänsyn till vikten av deras verksamhet och dess betydelse för trafiken icke med nutida fordringar på dylik undervisning borde hava godkänts. Då tillståndet att upprätta körskola och godkännandet av lärare åtminstone av länsstyrelsen härstädes aldrig tidsbegränsats utan meddelats att gälla tillsvidare, hade det visat sig svårt för länsstyrelsen att utan kraftiga skäl, såsom begångna förseelser mot vägtrafikstadgan eller motorfordonsförordningen eller dylikt, återkalla tillstånd eller godkännande. Följden hade blivit, att körskolorna och desamma lärare i stor utsträckning icke fyllde rimliga krav å god och effektiv utbildning.

Avsevärt skärpta krav måste därför enligt länsstyrelsens mening ställas å utbildningen, i synnerhet som man hade anledning förvänta en stark ökning i vägtrafiken, när normala fredsförhållanden framdeles inträda. Länsstyrelsen ansåge sig därför böra livligt tillstyrka, att en skyndsam utredning av frågan om utbildningen och om auktorisation av körskolorna måtte komma till stånd.

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller bland annat:

Motionärerna hade helt visst rätt i sitt uttalande att den utbildning, som för närvarande komme körkortsaspiranterna till del, icke så sällan vore behäftad med betydande bristfälligheter.

Det förefölle länsstyrelsen som om gällande bestämmelser om auktorisation av den yrkesmässiga utbildningen, om prövningen av lärarna och om tillsynen över verksamheten i och för sig borde vara tillfyllest. Att så icke blivit förhållandet syntes bero på frånvaron av enhetliga normer för bestämmelsernas tillämpning, särskilt då vad gällde kompetensvillkoren för lärarna. Föreskrifter saknades nämligen hur lärarproven skola gestaltas, vilka kunskaper och färdigheter, som skola provas och vilket mått som skall krävas för godkännande. De nuvarande proven och måtten för godkännande vore därför helt beroende av vederbörande besiktningsmans uppfattning och kunde sålunda variera inom mycket vida gränser.

Det vore därför enligt länsstyrelsens förmenande nödvändigt att enhetliga föreskrifter utfärdades av Kungl. Maj:t eller den centrala myndighet, som kunde finnas lämplig, angående de lärarprov som skola förrättas av besiktningsmännen. Härvid borde bland annat föreskrivas, att proven skola omfatta ej endast vederbörandes kunskaper och körskicklighet utan jämväl hans undervisningsförmåga och att proven fördenskull skola omfatta även provlektioner med elever. Enligt vad länsstyrelsen trodde sig veta förekomme för närvarande provlektioner med elever ytterst sällan i samband med lärarproven. Detta torde ha sin förklaring i den omständigheten att ersättningen till besiktningsmännen icke anses stå i rimlig proportion till den tidsspillan och det arbete, som ett så omfattande lärarprov skulle medföra. En föreskrift om skärpning av lärarproven på antytt sätt torde därför böra förenas med en höjning av avgiften för proven.

Beträffande kravet på en fortlöpande kontroll av undervisningen borde denna icke begränsas till körskolorna utan avse all yrkesmässig utbildning. Denna kontroll syntes lämpligen kunna ske genom periodiska inspektioner av besiktningsmännen. Närmare föreskrifter om kontrollen borde utfärdas centralt.

Om länsstyrelsen sålunda ansåge, att den *yrkesmässiga* utbildningen borde inom ramen av nu gällande lagbestämmelser kunna anordnas på sådant sätt, att de av motionärerna påtalade bristfälligheterna i denna undervisning i

hög grad undanröjdes, kvarstode dock frågan om den *icke yrkesmässiga utbildningen*.

Motionärerna hade icke berört denna fråga. Redan tidigare hade emellertid från olika håll framförts kravet på obligatorisk körskoleutbildning. Länsstyrelsen ville för sin del framhålla, att den icke kunde biträda ett sådant krav. Ensamrätten för körskolorna skulle nämligen omöjliggöra den ofta mycket goda kostnadsfria undervisningen — ofta närstående personer emellan — som nu förekomme och som särskilt i de norrländska länen med dess stora avstånd och få körskolor spelade en mycket stor roll. Frågan huruvida denna undervisning vore tillfredsställande måste i varje särskilt fall prövas av besiktningsmannen vid avläggandet av förarprovet, som då självfallet bör göras särskilt grundligt.

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande anför bland annat följande:

Nationalföreningen, som vore det statligt sanktionerade centralorganet för den del av landets trafiksäkerhetsarbete, som omfattade upplysning och undervisning, hade ägnat frågan om bilskoleundervisningen en oavbruten uppmärksamhet. På sommaren 1939 hade sålunda förelegat en plan till en instruktionskurs för bilskolelärare från hela landet, avsedd att av nationalföreningen anordnas under loppet av år 1940. Kursen hade dock tills vidare måst uppskjutas.

I samråd med Sveriges bilskolors riksförbund hade föreningen sedermera utarbetat en plan för en distriktsvis över hela landet bedriven kursverksamhet för en sakkunnig utbildning av bilskolelärare. För dessa kurser hade uppgjorts ett standardprogram, omfattande omkring 30 timmar föreläsningar, praktiska övningar och demonstrationer. Vid dylika kurser hade sammanlagt 194 deltagare erhållit diplom om fullständigt genomgången utbildning. Uppgiften hade insänts till vederbörande länsstyrelse om de deltagare, vilka fullständigt genomgått kurserna. Kurserna hade även uppmärksamrats av myndigheterna. Sålunda hade en länsstyrelse framfört önskemål om att nationalföreningen skulle anordna en dylik kurs för bilskolemän inom dennas förvaltningsområde. I särskilt utfärdad PM rörande meddelande av tillstånd att bedriva yrkesmässig utbildning av motorfordonsförare hade samma länsstyrelse föreskrivit, att vid ansökan om sådant tillstånd skulle sökandens kompetens styrkas genom intyg om fullständigt genomgående av en nationalföreningens instruktionskurs för bilskolemän. En annan länsstyrelse hade vid utfärdandet av motsvarande tillstånd föreskrivit, att förlängning därav skulle bli beroende av intyg om deltagande i någon av nationalföreningens bilskolekurser.

För den allmänna trafiksäkerheten vore det av väsentlig betydelse hur den undervisning vore beskaffad, vilken komme landets körkortsaspiranter till del. Hållfasta garantier måste därför skapas för att ifrågavarande utbildning bleve ur allmän trafiksäkerhetssynpunkt ändamålsenlig, planmässig och enhetlig. Detta kunde endast åvägabringas genom att för hela riket gemensamma kompetensvillkor uppställdes för dem, som i bilskola eller på annat sätt utbildade motorförare, samt att normalplaner utarbetades för undervisningen, däri inbegripet utnyttjad undervisningsmateriel och lokaler. Härvid måste, som i motionen betonades, de rent pedagogiska förutsättningarna och förmågan att på ett personligt sätt handleda eleverna och bibringa dem kännedom om och insikt i trafiksäkerhet och trafikansvar ställas i för-

grunden. Det gällde med andra ord att åstadkomma en trafiksäkerhetsmässig ledning och kontroll av den inom riket bedrivna utbildningen av motorförare. Detta måste ostridigt anses vara en central statlig angelägenhet, som icke kunde omhänderhas av en enskild förening, vilken ju saknade erforderlig administrativ befogenhet. I framställning till Kungl. Maj:t hade nationalföreningen föreslagit inrättandet av en central statlig trafiksäkerhetsinspektion, vilken skulle ha till ämbetsåliggande att utöva den centrala ledningen och kontrollen över trafiksäkerheten på gator och vägar inom riket i den del som omfattade upplysning och undervisning. En av inspektionens uppgifter skulle bl. a. bli att leda genom statens försorg anordnad utbildning inom de områden, som falla inom inspektionens verksamhet, och övervaka sådan utbildning, där den eljest anordnades.

Med åberopande av vad som sålunda anförts finge nationalföreningen med hänsyn till de intressen, den hade att företräda, på det livligaste tillstyrka att frågan om auktorisation av bilskolorna och kompetensvillkor för dess lärarkår bleve föremål för en skyndsam och förutsättningslös utredning.

Sveriges bilskolors riksförbund framhåller i huvudsak följande:

Förbundet hade i skrivelse till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anhållit, att omprövning borde företagas med de tillståndsinnehavare, som icke kunde lämna intyg på att de genomgått någon av de studiekurser som anordnats av nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande i samråd med förbundet. Skrivelsen hade av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillställts samtliga länsstyrelser. Många länsstyrelser hade bifallit förbundets framställning och företagit vissa indragningar av nuvarande tillstånd. I många län hade, såvitt förbundet hade sig bekant, icke företagits någon ändring. Endast två länsstyrelser hade fordrat lämplighetsintyg, utfärdat av nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, för tillståndsinnehavare, nämligen Västmanlands och Västerbottens län.

Att bestämmelserna om kompetensvillkor för lärare i bilskola bleve fastställda skulle vara av synnerligen stort värde. Förbundet hade arbetat för denna sak under alla år men icke erhållit myndigheternas förståelse i denna angelägenhet, med undantag för ovan angivna länsstyrelser. En fortlöpande kontroll borde finnas över skolornas utbildning och verksamhet. Förbundet anhölle om att utskottet måtte tillstyrka motionärernas framställning om en skyndsam utredning.

Motormännens riksförbund framhåller, att gällande bestämmelser syntes inrymma fullt tillräckliga möjligheter för att uppehålla önskvärd standard hos körskolor och körskolelärare. Förbundet finner, att införandet av bestämmelser om auktorisation av körskolorna å ena sidan icke kunde anses fylla något verkligt behov men å andra sidan skulle medföra betydande olägenheter, varför förbundet avstyrkte bifall till motionen.

Kungl. automobilklubben förklarar, att klubben icke kunde finna, att de föreslagna åtgärderna innebure någon ytterligare garanti för att körskolornas lärarpersonal skulle bibringas större pedagogiska förutsättningar att uppfostra landets körskoleaspiranter.

Sveriges trafikbilägares riksförbund anser den föreslagna utredningen knappast erforderlig, då i motorfordonsförordningen redan finnas bestämmelser om att körskolorna skola vara auktoriserade och att lärarna vid sko-

lorna skola vara godkända av länsstyrelsen. Motionens syfte torde enligt förbundet kunna vinnas genom ett kraftigare utövande av länsstyrelsernas och besiktningsmännens kontrollbefogenheter.

Landsorganisationen uttalar, att det undandroge sig landsorganisationens bedömande i vad mån stadgade kompetensvillkor m. m. vore otillräckliga. I och för sig syntes gällande regler dock ägnade att medgiva en effektiv kompetensprövning av såväl lärare som aspiranter. I den mån brister härutinnan alltjämt kunde påvisas, syntes de mera hänföra sig till bestämmelsernas tillämpning.

För egen del får utskottet anföra följande:

Utskottet.

Syftemålet med motionen, som avser bidrag till höjande av trafiksäkerheten, är utan tvivel behjärtansvärt. När efter återinträdandet av fred vägtrafiken — som väl är att förmoda — återgår till sitt förutvarande omfång och måhända tager en än mer ökad omfattning, aktualiseras i jämnbredd därmed kravet på förare av motorfordon såväl som på dem, som skola utbilda dessa för deras värv. Bland dem, som utbildas till motorfordonsförare, finnas både sådana, som åtnjutit undervisning i körskolor, och enskilt utbildade. Till den förra kategorien höra huvudsakligen städernas, närmast storstädernas invånare, under det att de enskilt utbildade oftast representera landsbygdens befolkning. Kostnaderna för uppehåll och utbildning äro härvid i regel för den senare gruppen en faktor av avgörande betydelse. Någon anledning att ifrågasätta förändringar i nu förefintlig anordning synes utskottet icke föreligga, i synnerhet som redan resan till besiktningsman för avläggande av körkortsprov mången gång vållar vederbörande utgifter, som kunna vara jämförliga med dem, som för stadsbor förorsakas av genomgående av körskola.

Den regelmässiga utbildningen av motorfordonsförare regleras, såsom av ovanstående redogörelse framgår, av gällande motorfordonsförordning och instruktion för besiktningsmän för motorfordon. I och för sig finner utskottet i likhet med överståthållarämbetet, landsorganisationen m. fl. dessa i allt väsentligt tillfredsställa skäligen krav. Vad som visat sig brista i utbildningen torde mera vara att hänföra till tillämpningen av gällande bestämmelser. I någon mån kan möjligen uppdelningen av befogenheter med avseende å tillståndsgivning och tillsyn m. m. mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt vederbörande länsstyrelser inverka härpå. Förefintliga olägenheter torde dock sannolikt kunna i avsevärd grad undanröjas genom samarbete mellan vederbörande ämbetsverk. I första hand synas likformiga regler för bedömningen av körkortsprov och översynen över körskolor böra eftersträvas. Skulle emellertid visa sig — vilket vinner stöd av statistiken över underkända körkortsprov — att de enskilt undervisade kräva mera ingående prövning än övriga körkortsaspiranter, lärar hinder ej möta för besiktningsmannen vid prövning för körkort under-

kasta dessa en mera ingående prövning än som kan vara motiverad beträffande elever från välrenommerade, för besiktningsmannen kända körskolor med jämförelsevis stora resurser för utbildningsarbetet. Uppslaget med anordnande och obligatoriskt genomgående av kurser för lärare finner utskottet vara värt uppmärksamhet. Några ändrade bestämmelser i författningen lära dock ej krävas av denna grund, utan det synes böra ankomma på länsstyrelserna att, i likhet med vad som varit fallet i Västmanlands och Västerbottens län, vidtaga erforderliga åtgärder härutinnan.

Motionen har ej tagit sikte på en stor och med varje dag växande kategori bilförare, nämligen den, som erhållit militär utbildning. Prövning verkställes enligt gällande bestämmelser av särskilda militära besiktningsmän för motorfordon. Dessa kunna vara för tillfället kommenderade officerare. Då den militära utbildningen har att i första hand taga sikte på speciellt militära förhållanden synes den ej erbjuda nödiga garantier för att personal, som däri utbildats, väl lämpar sig för civil trafik. Ju längre nuvarande beredskapstillstånd varar, desto mera förskjutes utbildningen av yngre män till denna militära kategori. Körkort, som förvärvats på sådant sätt, utfärdas efter framställning av militär myndighet av länsstyrelse och gäller jämväl i allmän trafik.

Av de över motionen avgivna utlåtandena har utskottet bibragts den uppfattningen, att det inom ramen för nu gällande lagstiftning är möjligt att uppnå önskvärda förbättringar i avseende å utbildningen av motorförare, åtminstone om undantag därvid göres för sådana i militär utbildning skollade. Då ett effektivt samarbete mellan vederbörande ämbetsverk vid utövandet av i nu gällande författningar föreskriven kontroll över utbildning i vanlig ordning av motorfordonsförare synes vara ägnat att medföra en förbättrad trafikultur, saknar utskottet anledning tillstyrka förslaget om auktorisation av körskolor och hemställen,

att här förevarande motion II: 89 ej måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 18 mars 1943.

På utskottets vägnar:

MARTIN LJUNGBERG.

Närvarande: herrar Ljungberg, Hedqvist, Jonsson i Alsen, fru Skoglund-Lindblom, herrar Skagerlund, Andersson i Göteborg* och Andersson i Gisselås, fru Linderoth-Andersson, fru Svedberg, herr Grym.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.